מז: החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות

מטבילין אותו מיד. משמע שהמילה קודם טבילה וכדאמר מין גר עד שימול ויטבול ותימה דאמר בהערל (לקמן דף עח.) מעובדת שנתגיירה בנה מין צריך טבילה ואר"י דשאני התם דאכתי לא חזי למילה: **במקום** שהגדה טובלת. טבילת גדה לא כתב קרא בהדיא ופי' רב יהודה גאון דנפקא לן בק"ו ממגעה דטעון טבילה וכ"ש היא עצמה ור"ת מפרש דנפקא לן מהא דדרשינן בע"ז (דף עה:) אך במי גדה יתמעט מיס שהגדה טובלת בהם וכמה הם מ' סאה ורבינו יצחק פירש דנפקא מהא דדרשינן בפ' כמה אשה (שבת דף סד:) תהיה נגדתה תהא נגדתה עד שתבא במים[6] א): **שם** גר ועבד טובלים. בכולי שמעתין משמע דעבד בעי טבילה כשמשתחרר ולא סגי ליה בטבילה קמייתא וקשה דבהשולח (גיטין דף מ.) אמרינן הכותב שטר חירוסין לשפחתו ואמר לה לאי בו והתקדשי בו משמע דמקודשת אע"ג דלא טבלה וי"ל דאיירי כגון שטבלה מקודש לשם שחרור שהטבילה של שחרור קודמת לגט כדמשמע לקמן דקתני ומטבילה לשם שחרור ומשחררה לשם שחרור ומותר בה מיד:

וכל דבר שחוצץ בטבילה כו' ובגדה. תימה דלענין הכשר מקוה פשיטא ליה שאין לחלק בין גדה לבעלה וכן טהרות דקאמר במקום שהגדה טובלת ולענין חציצה מלי גדה בטבילה טומאה וטהרה וי"ל דבחציצה לאיכא מילי טובא דלא הוי אלא מדרבנן כגון רובו ואינו מקפיד או מעוטו ומקפיד אינו טריך לאשמועינן דבחציצה דרבנן נמי אין לחלק בין לבעלה לטהרות ואיכא מילי דחציצה דאמר בפ' בתרא דגדה (דף סז. ופס) ה"מ לטהרות אבל לבעלה לא והיינו ספק חציצה אבל ודאי חציצה לא אפילו דרבנן לא הקילו לבעלה יותר מלטהרות ובקונטרס לא גרס ליה במסכת גדה משום הא דהכא:

קשים גרים לישראל[3] (ג) בספחת. לפי שאין בקיאין בהקדוקי מצות וישראל למדין ממעשיהם ובמס' גדה (דף יג: ופס) פירש בקונטרס עוד לשון אחר משום דכל ישראל ערבים זה בזה[5] וקשה דבפרק אלו נאמרים (סוטה דף מז:) משמע שלא היו ערבין על הגרים דלא חשיב התם ערבות של ערב רב ועוד י"ל דקשים גרים לישראל לפי שמתערבין בהם ואין שכיחה שורה אלא על משפחות המיוחסות שבישראל וי"מ לפי שביותר הוזהרו ישראל על הגרים ואין יכולין להזהר מאונאתם[6] ב): אלא

לא רוב טובה ולא רוב פורענות [1]ואין מרבין עליו ואין מדקדקין עליו קיבל מלין אותו מיד נשתיירו בו ציצין המעכבין את המילה חוזרים ומלין אותו שניה נתרפא מטבילין אותו מיד ושני ת"ח עומדים על גביו ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות טבל ועלה הרי הוא כישראל לכל דבריו אשה נשים מושיבות אותה במים עד צוארה ושני ת"ח עומדים לה מבחוץ ומודיעין אותה מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות [2]אחד גר ואחד עבד משוחרר [3]ובמקום שנדה טובלת שם גר ועבד משוחרר טובלין וכל דבר שחוצץ בטבילה חוצץ בגר ובעבד משוחרר ובנדה אמר מר גר שבא להתגייר אומרים לו מה ראית שבאת להתגייר ומודיעים אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות מ"ט דאי פריש נפרוש [4]דא"ר חלבו [5]קשים גרים לישראל כספחת דכתיב [6]ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב: ומודיעים אותו עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני: מ"ט א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן [7]בן נח נהרג על פחות משוה פרוטה ולא ניתן להשבון [8](ומודיעים אותו עון שבחה ופאה): ואין מרבים עליו ואין מדקדקים עליו: אמר רבי אלעזר מאי קראה דכתיב [9]ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה אמרה לה אסיר לן תחום שבת [10]באשר תלכי אלך אסיר לן יחוד באשר תליני אלין מפקדינן שש מאות וי"ג מצות עמך עמי אסיר לן עבודת כוכבים ואלהיך אלהי [11]ארבע מיתות נמסרו לב"ד [12]באשר תמותי אמות [13]ב' קברים נמסרו לב"ד ושם אקבר מיד ותרא כי מתאמצת היא וגו': קיבל מלין אותו מיד: מ"ט [14]שהויי מצוה לא משהינן: נשתיירו בו ציצין המעכבין המילה וכו': כדתנן [15]אלו הן ציצין המעכבין המילה בשר החופה את רוב העטרה ואינו אוכל בתרומה וא"ר ירמיה בר אבא אמר רב [16]בשר החופה רוב גובהה של עטרה: נתרפא מטבילין אותו מיד: נתרפא אין לא נתרפא לא מאי טעמא משום [17]דמיא מרזו מכה: ושני ת"ח עומדים על גביו: והא [18]א"ר חייא א"ר יוחנן גר צריך שלשה הא א"ר יוחנן לתנא תני שלשה: טבל ועלה הרי הוא כישראל לכל דבריו: למאי הלכתא [19]דאי הדר ביה ומקדש בת ישראל ישראל מומר קרינא ביה וקידושיו קידושין: אחד גר ואחד עבד משוחרר: קסלקא דעתך לקבל עליו עול מצות ורמינהו במה דברים אמורים בגר [20]אבל בעבד משוחרר אין צריך לקבל אמר רב ששת לא קשיא הא ר"ש בן אלעזר הא רבנן דתניא [21]ובכתה את אביה ואת אמה וגו' בד"א שלא קבלה עליה [22]אבל קבלה עליה מטבילה [23]ומותר בה מיד ר"ש בן אלעזר אומר אע"פ שלא קבלה עליה כופה ומטבילה לשם שפחות וחוזר ומטבילה לשם שחרור ומשחררה ומותר

שחרור דמשעה שטובל לשם עבדות שייך במצות דכתיב (דברים ה) למען יטיב עבדך וממתך ועוד דגמרי' (חגיגה דף ד.) לה לה מאשה: **שלא קבלה עליה**. להתגייר: **כופה ומטבילה לשם שפחות**. דכל טבילות עבדים על כרחן היא: **ומשחררה**. ומטבילה לשם שחרור בע"כ: ומותר

לא רוב טובה. לפי שיצר הרע ממחר אחריהן כדאמרי' במס' סוכה (דף נב:) ומאן תזוח דעתן עליהו ויחטאו: **ואין מרבין עליו**. דכריס לחייס עליו שיפרוש: **לילין**. חתיכות בשר שלא נפרעת המילה כהלכתה: **ומודיעין אותו מקצת מצות**. דהשתא ע"י טבילה הוא נכנס לכלל גירות הלכך בשעת טבילת מצוה צריך לקבל עליו עול מצות: **אחד גר ואחד עבד משוחרר**. לקמן מפרש למאי הלכתא דקסלקא דעתיהו: **ובמקום שנדה טובלת**. כתרגומים סלה: **שם גר ועבד משוחרר טובלין**. ואע"פ שאין טבילתו משום טומאה וטהרה כשאר טבילות: **חוץ גגר ועבד משוחרר וכנדה**. לבעלה. ואע"פ שאין טבילתן לענין מגע טהרות כשאר טבילות: **דאי פריש**. שלא יתגייר: **נפרוש**. ולא אוכפת לן: **דאמר מר קשים גרים לישראל כספחת דכתיב ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב**. לשון ספחת שאוחזין מעשיהם הרשעים ולומדים ישראל מהם או סומכין עליהם בחיסור והיתר: **ומודיעין אותו עון לקט שכחה ופאה**. שלא יאמרו עניים הללו הלוקטין פאה שדה גזלנים הם ועומד עליהם והורגם בדיניהם שבני נח הוזהרו על הגזל בסנהדרין (דף נו.) ואזהרתן זו היא מיתתן דלא בעו התראה לפיכך בן נח נהרג על פחות משוה פרוטה דעיקר כוכבים קפיד על דבר מועט ולגבי ישראל הויא מחילה: **ולא ניתן להשבון**. אינו בחזקה שלא נהרג דגבי ישראל כתיב והשיב את הגזלה אשר גזל (ויקרא ה) אבל בני נח אמרינן בסנהדרין (דף נח:) אזהרתן זו היא מיתתן וכיון שעבר על אחת מז' מצות נהרג: **ליטנא אחריא מודיעים אותו עון לקט שכחה ופאה**. הואיל והן מקפידים על הממון כ"כ דאמר דנהרג על פחות משוה פרוטה מודיעין אותו עון לקט כו' אמאי יחזור בו מלהשגייר. ולשון זה עיקר דאי משום טעמא קמא מאי לשון עון לקט שכחה ופאה יודיעוהו (א) שילקטו עניים בשדהו: **אסיר לן יחוד**. להתייחד עם אשת איש: **כ' קברים**. אחד לנסקלים ולנשרפים שהרשיעו בעבירות חמורות ואחד לנהרגים ולנחנקים שאין מיתתן חמורה ואינם רשעים כל כך: **עטרה**. שורה גבוהה שסביב הגיד וממנה הולך ומספע למעלה ולמטה: **רוב גובהה**. של אותה שורה ולא תימא רוב היקיפה: **ואין אוכל בתרומה**. אם כהן הוא דכהן ערל אסור בתרומה כדאמר לקמן בפרק הערל(ב): **מרזו מכה**. מכבידין את חולי המכה כמו מטרא רזיא לאיליני במסכת תענית (דף ג:): **דאי הדר ביה**. לקדמותו ואתא"כ קדש בת ישראל מקודשת וצריכה גט דישראל מומר(ג) קידושיו קידושין דישראל(ד) הוא: **קס"ד**. דהאי דאקיש שיחרור של עבד לגירות העובד כוכבים לקבל קאמר שבשעת טבילת שחרור העבד צריך להודיעו מקצת מצות: **אבל עבד אין צריך לקבל**. בשעת שחרור דמשעה שטובל לשם עבדות שייך במצות דכתיב (דברים ה) למען יטיב עבדך וממתך ועוד דגמרי' (חגיגה דף ד.) לה לה מאשה: **שלא קבלה עליה**. להתגייר: **כופה ומטבילה לשם שפחות**. דכל טבילות עבדים על כרחן היא: **ומשחררה**. ומטבילה לשם שחרור בע"כ: ומותר

נקבר עם זכר שאינו מישה (שם). מפקדינן שש מאות וי"ג מצות. עמיני מוכלים משאר עמים בתרי"ג מצות (שם). אלו הן ציצין רלעות של בשר שבאחרו מן הערלה (שבת קיז). העטרה. היא שפה גבוה המקפת את הגיד סביב ומתמה משפע ייורד לגחלו (שם). ואינו אוכל בתרומה. אם כהן הוא, דילפינן בגמרא (ב.) שערל אסור בתרומה (שם). רוב גבוהה. לא תימה רוב העטרה דקתני מתני' רוב היקפה אלא אפילו רוב גובהה כמקום אחד (שם קיז: אע"ג דאין רוב היקפה (קמן נא.). דמיא מרזו מכה. מחיקות ומגבלות כאב המכה. וחכרו מיטרא רזיא לאיליני במס' תענית (לקמן קב.). בר צריך שלשה. ישראלים שנתקנין לי לטבילה ולהודיעו מקצת מצות קלות ומחמורות (קידושין סב.).

עין משפט נר מצוה

קלג א מי' פי"ד מהל' איסורי ביאה הל' כ סמג לאוין קנז טוש"ע י"ד סימן רסח סעיף ב:
קלד ב מי' שם הל' ט סמג שם טוש"ע שם סימן רסו סעי' ג:
קלה ג מי' שם פי"ג הל' יג, ופי"ב מהל' מקואות הל' כב סמג שם טוש"ע שם סימן רסח סעיף ב:
קלו ד מי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הל' יח:
קלז ה מי' פ"ט מהל' מלכים הלכה ט:
קלח ו ז מי' פ"ב מהל' מילה הל' ג סמג עשין מח טוש"ע י"ד סי' רסד סעיף ה:
קלט ח מי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הל' ח סמג לאוין קנז טוש"ע שם סימן רסח סעי' ב:
קמ ט מי' שם הל' יב סמג שם טוש"ע שם סי' רסו סעיף ז:
קמא י מי' פ"ח מהל' מלכים הלכה ה:

תורה אור השלם

1. כי ירחם יי את יעקב ובחר עוד בישראל והניחם על אדמתם ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב: ישעיהו יד א
2. ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה: רות א יח
3. ותאמר רות אל תפגעי בי לעזבך לשוב מאחריך כי אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין עמך עמי ואלהיך אלהי: רות א טז
4. באשר תמותי אמות ושם אקבר כה יעשה יי לי וכה יסיף כי המות יפריד ביני وביניך: רות א יז
5. והסירה את שמלת שביה מעליה וישבה בביתך ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים ואחר כן תבוא אליה وבעלתה והיתה לך לאשה: דברים כא יג

תוספות ישנים

שהלא נפשו בגי יחיל עובד כוכבים ואל יחיל לשם הר גריזים וי"ל דהתם עדיף טפי לפי שהישראל עומד ע"ג של מתי: א) ע"ש מקו"ו דכתיב יכבס בגדיו כ"ש היא עצמה שצריכה טבילה וי"מ דכתיב ומזה מי הנדה מכאן לנדה שצריכה מים: ב) ע"ש לפי שהקב"ה מעניש אותו על יהם כשמטיבים מעשיהם ואומר כי הוא ראוה שאין אני מוכרים במלות כמותם אע"פ שאינם מודה בכר אמתו: ומודיעין אותו עון לקט שכחה ופאה מפני שאנו מוסשין אן יהלו הענים בלים בשדותיהם ללקוט לקט שכחה ופאה ויהרגו אותם כמו שהם עושים בדיניהם מפני שבן נח נהרג על פחות משוה פרוטה ולא ניתן להשבון שלהם זו היא מיתתן ולא קרינן בהו והשיב את הגזלה ובהרגן בלא בן נח ג"כ התראה. ר"מ מודיעין אותן עון לקט מפני שמקפידים על ממון מועט ומודיעין שמא יחזרו לגזרן ומתשתא מודיעין אותו לו פעם ולא יקפיד ולא פרש מהשתא נפרוש לפי שיהיה עינו צרה. חה הפי' נראה אבל פירש קמא לא נהירא דאי"כ דלא מודיעין אלא שמא יהרגו בדיניהם הענים. מה לנו לודיעם עון לקט שכחה ופאה נאמר להם הזהרו שלא תהרגו ענים כשיגיעו ללקוט בשדותיכם כי דינם כזה אבל השתא ניחא עון לקט וכו':

מסורת הש"ס

ג) קידושין ע: ע"ש מה יג: לקמן קט:. ב) ע"ש עמ' עריכין סב.. ג) רש"ל מ"ו. ד) (מהדורין מט:). ה) (שם מז.). ו) (לעיל לט.). ז) לקמן עח: שבת קלז.. ח) (לעיל מו:). ט) (לקמן קכ: קכא.). ע) (לעיל מו:). י) (לקמן דף ס"ב). (לעיל מו:). עליה מיד דהא כתיב לבמתן ג' חדשים ע' כ"מ ס"ה מהל' מלכים דין ה). כ) (דף ע.). ל) כס"מ: משומד. מ) כס"מ טעם: רשב. נ) (ע' תוספות תענית יח. ד"ה לא נצרכה יומי' יומא עח. ד"ה מכאן). ס) (ל"ל והקשה). ע) (וע"ש תוס' קידושין ע: וענגה יג: ד"ה קשים).

גליון הש"ס

גמ' קשים גרים לישראל בספחת. ומרמב"ם פ"ג הל' י"ב מהל' ת"ב ליתא מגגע לגעה:

הגהות הב"ח

(א) יש"י ד"ה ליטנא מתרגמינן וכו' יודיעוהו שסופר אילקטו: (ב) תוס' ד"ה קשים גרים לישראל בספחת. נ"ב עיין בתוס' פ' ר' יוחנן דף ע ע"ב:

מוסף רש"י

דאי פריש נפרוש. אם כן לחזור בו יחזור (דות א מז). קשים גרים לישראל בספחת. שאינם זהירים במצות והרגילים אצלם נמשכים אצלם ולומדים מן מעשיהם (קדושין ע: וכע"ז לקמן קכ:) לו: שאין בקיאין במצות ומכילי פורענות. יעיר שמא למדים ישראל ממעשיהן. מפי מורי הזקן, יש אומר שכל ישראל ערבים זה בזה, ולא מילתא היא שלא נתערבו בשבי הגרים, דאמרינן במס' סוטה (לו:) נמצא לכל אחד מישראל שם מאות אלף ושנים אלפים ותקי"ב כריתות, שכולן נתערבו זה בזה, אלמלא לא נתערבו על הגרים (גה יג:). בן נח נהרג על פחות משוה פרוטה. כן נח שגזל את ישראל פחות משוה פרוטה, אע"ג דבני ישראל לאי ממונא הוא דמחלי עליה, בני שבע כוכבים ממונא הוא הוא יכן נח נענוש על הגזל בסנהדרין (נו.) ואזהרה שלהן זו היא מיתתן ואין לריכין התראה (ע"ז מא.). ותמיעינן ר' יוחנן דעבריה לא מחיל אפילו אפחות משוה פרוטה וכוי גזל לדידהו (שרובין סב.). ולא ניתן להשבון. דבני ישראל כתיב והשיב את הגזלה, אבל בעכו"ם לא כתיב השבה, הלכך כיון שעבר טהרו ואינו משלם (שם) ולא מחייב לאחדדה לאחי ישראל דהא מחיל עליה (ע"ז עב.). אמר לה אסיר לן כו'. שמתון דברים של רות אתה לומד מה שאמרה לה נעמי (רות א מז). תחום שבת. דלאת חוץ לתחום בשבת (שם). אסיר לן יחוד. להתיחד

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com